

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

**برنامه ها و اقدامات معاونت پژوهش و فناوری
در سال دولت و ملت، همدلی و همزبانی**

فروردین 94

مقدمه:

امروزه پژوهش و فناوری نقش عمده ای در ایجاد استقلال و توسعه پایدار داشته و جوامع گوناگون در برنامه ریزی های سازمانی، مأموریت ها، چشم اندازها، اهداف، راهبردها، سیاست های اجرایی و راهکارها را اولویت های خود قرار می دهند. قطعاً هدف از چنین رویکردی، پدیدآوردن زمینه ها و امکاناتی است که به کمک آنها بتوان ضمن گسترش مرزهای دانش، به فناوری های نوین و پیشرفته برای پاسخ گویی به نیازها و تحولات جدید در اقتصاد دانش بنیان با رویکرد اقتصاد مقاومتی و در راستای سیاست های ابلاغی علم و فناوری توسط مقام معظم رهبری دست یافت.

علیرغم ضرورت انجام پژوهش در کشور و نقش زیربنایی آن در توسعه علمی کشور، چالش های بسیاری در مقابل آن قرار دارد که اجازه نمی دهد از تمامی توان و ظرفیت های تحقیقاتی موجود استفاده شود.

مقدمه:

اصولاً مشکلات و چالش‌هایی که پژوهش در ایران با آن مواجه است، مشابه تمام کشورهای در حال توسعه می‌باشد. از این رو شناخت ضعف‌ها و کاستی‌های این عرصه می‌تواند به بیشتر شدن عمق و دقت بینش برنامه‌ریزان کمک کند.

هم‌چنین، سیاست‌گذاری و تدوین برنامه‌های راهبردی جهت ایجاد زیرساخت فناوری و نوآوری و برنامه‌ریزی اجرایی جهت به‌کارگیری و توسعه فناوری‌های جدید در قالب پروژه‌های پژوهشی متناسب با نیازهای عملیاتی کشور و کسب جایگاه شایسته علم و فناوری ضروری به نظر می‌رسد.

با توجه به این مقدمه، برنامه‌ها و اقدامات پژوهش و فناوری در راستای اقتصاد دانش‌بنیان با رویکرد اقتصاد مقاومتی و در راستای سیاست‌های ابلاغی علم و فناوری توسط مقام معظم رهبری تقدیم می‌گردد:

فرصت ها

- تمرکز بر اقتصاد دانایی محور و پژوهش های کاربردی در برنامه پنجم توسعه
- اولویت دهی به فناوری های نوین در اسناد بالا دستی
- وجود قوانین حمایتی قابل بهره برداری
- توسعه نیروی انسانی متخصص، ماهر و توانمند
- توسعه ارتباطات و شبکه سازی در حوزه پژوهش و فناوری
- استقبال مدیران ارشد از مباحث پژوهش و فناوری
- فراهم شدن بازار بالقوه برای ارائه محصولات فناورانه در سطح منطقه

تهدیدها

- عدم ارتباط موثر و تعاملات عمیق بین صنعت و مراکز دانشگاهی، پژوهشی و فناوری
- تمرکز قدرت منابع مالی قوی خارج از وزارت عتف
- تداخل در سیاستگذاری و مدیریت پژوهش و فناوری کشور بواسطه وجود نهادهای موازی
- عدم تحقق سهم پژوهش از تولید ناخالص داخلی با توجه به برنامه های توسعه به ویژه برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
- نبود رویکرد منسجم و جدی به مقوله مهم «اقتصاد پژوهش» و روش های تأمین مالی و جلب سرمایه گذاری در حوزه علم و فناوری
- عدم وجود نظام مالکیت فکری و معنوی برای مخترعین، فناوران و پژوهشگران
- فعال نبودن بخش خصوصی در فعالیت های پژوهشی کشور
- توسعه نیافتگی زیرساخت های فناوری منطبق با اولویت ها و نیازهای توسعه ای فعلی و آتی کشور
- عدم تعاملات بین المللی در حوزه پژوهش و فناوری
- توزیع غیر مؤثر منابع مالی مورد نیاز در امور پژوهش و فناوری بر اساس مأموریت ها، شرح وظایف و پتانسیل های وزارت عتف

نقاط قوت

- رشد یافتگی نیروهای مدیریتی در حوزه های پژوهش و فناوری در سطح کشور
- وجود مدیران ارشد و میانی آشنا با امور پژوهش و فناوری در کشور
- وجود ظرفیت و پتانسیل های فراوان در دانشگاه ها، مراکز تحقیقاتی، پارکها و مراکز رشد
- وجود پتانسیل بالای نیروی انسانی تحصیل کرده بویژه در سطح تحصیلات تکمیلی
- وجود دستاوردهای پژوهش و فناوری در طی سال های اخیر
- ارتقای باور عمومی در مؤثر بودن نقش پژوهش و فناوری در زندگی

نقاط ضعف

- همسو نبودن موضوع اغلب پایان نامه ها و رساله ها با نیازهای جامعه
- کمبود منابع مالی وزارت عتف در حوزه پژوهش و فناوری
- توجه به کمیت به جای کیفیت
- عدم توجه به توانمندسازی منابع انسانی در حوزه پژوهش و فناوری
- عدم اشاعه فرهنگ کارآفرینی و نوآوری در دانشگاه ها و مراکز پژوهش و فناوری
- عدم توجه به زیر ساختهای آزمایشگاه ها و مراکز فناوری
- عدم تعادل در توجه به بحث کیفیت در کنار توسعه کمی در مراکز آموزشی و پژوهشی
- تعیین مأموریت های ویژه و تخصصی بر اساس نیازهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در مراکز پژوهش و فناوری

برنامه های راهبردی و اقدامات

ردیف	برنامه ها	اقدامات
1	انسجام سیاستگذاری، برنامه ریزی و امور اجرایی در حوزه علم، فناوری و نوآوری	تدوین و تصویب نگاشت نهادی نظام علم، فناوری و نوآوری با مشارکت کلیه بازیگران اصلی علم و فناوری
2	هدفمند سازی مأموریت مراکز دانشگاهی، پژوهشی و فناوری بر اساس رویکرد پژوهش، فناوری مبتنی بر نوآوری	برگزاری سمینارها، کارگاه ها و مسابقات و نشست تخصصی ترویج و اشاعه فرهنگ کارآفرینی در دانشگاه ها
		برگزاری کنفرانس ها، سمینارها و نشست های تخصصی و حرفه ای جهت اشاعه و ترویج فرهنگ کارآفرینی در دانشگاه ها
		1- حمایت از ایجاد و توسعه شرکت های دانش بنیان توسط اعضای هیات علمی و دانشجویان 2- ایجاد دفاتر انتقال تکنولوژی (TTO) 3- راه اندازی و تأسیس مراکز نوآوری

اقدامات	برنامه ها		ردیف
ارزیابی نشریات علمی و ارتقاء کیفی نشریات علمی پژوهشی از طریق راه اندازی سامانه الکترونیکی	نشریات علمی	توسعه زیرساخت های پژوهشی، فناوری و نوآوری	3
تدوین استانداردها و استاندارد سازی نشریات علمی			
اقدام جهت نمایه شدن حداقل 5 مورد از نشریات داخلی در نمایه های معتبر بین المللی از جمله ISI			
تدوین اولویت های صدور مجوز تاسیس موسسات پژوهشی در وزارت علوم و دستگاه های اجرایی	موسسات پژوهشی		
تدوین برنامه راهبردی و ساماندهی موسسات پژوهشی وابسته به وزارت عتف براساس ماموریت گرایی			
صدور مجوز تاسیس موسسات پژوهشی تقاضامحور			
اصلاح و بازنگری آیین نامه قطبهای علمی کشور با رویکرد برنامه محوری	قطب های علمی		
تدوین طرح آمایش قطب های علمی و ساماندهی آنها در راستای رفع نیازهای کشور و مرجعیت علمی			

اقدامات	برنامه ها		ردیف
تدوین برنامه توسعه انجمن های علمی و ساماندهی آنها در جهت گسترش روابط بین المللی و تصمیم سازی در کشور و مرجعیت علمی	انجمن های علمی	توسعه زیرساخت های پژوهشی، فناوری و نوآوری	
اصلاح و بازنگری آیین نامه انجمنهای علمی کشور			
صدور مجوز تأسیس مراکز کارآفرینی و نوآوری در دانشگاه ها	موسسات فناوری		
1- صدور مجوز تأسیس مراکز کارآفرینی و نوآوری			
2- ایجاد صندوق های پژوهش و فناوری در استان های فاقد صندوق 3- صدور مجوز تأسیس پارک های علم و فناوری، مراکز رشد و فناوری بخش دولتی و غیر دولتی			
تقویت و نوسازی آزمایشگاه های دانشگاهی	آزمایشگاه های علمی		
بهینه سازی فرایندهای استفاده از تجهیزات تحقیقاتی موجود، توسعه آزمایشگاه های مرکزی در دانشگاه ها و ایجاد آزمایشگاههای مرجع و هدفمند نمودن تامین نیازهای جدید			
تدوین نظام نامه ایمنی و استاندارد سازی آزمایشگاه ها			
استاندارد سازی شرکت های تامین کننده تجهیزات و مواد آزمایشگاهی			
ساماندهی و گردآوری عملکرد و پژوهش و فناوری دانشگاهها و مراکز علمی، پژوهشی و فناوری کشور	سامانه مدیریت اطلاعات		
گردآوری برنامه های مراکز علمی، پژوهشی و فناوری کشور			

اقدامات	برنامه ها		ردیف
راه اندازی شبکه علمی کشور و غنی سازی انواع خدمات بر بستر آن	منابع علمی	توسعه زیرساخت های پژوهشی، فناوری و نوآوری	
ساماندهی دسترسی مراکز علمی کشور به به پایگاه های معتبر علمی			
ایجاد شبکه ملی محاسبات علمی پیشرفته (HPC)	زیرساخت های قوی فناوری اطلاعات و ارتباطات		
1- تقویت و توسعه مناطق ویژه علم و فناوری در 5 استان	مناطق ویژه علم و فناوری		
2- فعال سازی شبکه ای فناوری			
تدوین نظام اجلاس معاونین پژوهش و فناوری			
تدوین برنامه های ستاد ملی هفته پژوهش و فناوری			

اقدامات	برنامه ها	ردیف
بازنگری آیین نامه ارتقا با اولویت دهی به فعالیت های پژوهشی کاربردی و فناورانه	هدفمندی سازی پژوهش ها در جهت توسعه مرزهای دانش و رفع نیازهای جامعه	4
تعیین اولویت های پژوهشی دستگاه ها در شورای عتف و ابلاغ به دانشگاهها		
تدوین آئین نامه هدفمند سازی پایان نامه ها و رساله ها در جهت توسعه مرزدانش و نیاز جامعه		
نهادینه سازی و حمایت کامل از طرح های کلان ملی مصوب شورای عالی عتف	هدفمند سازی و توسعه پژوهش و فناوری در حوزه علوم انسانی و فناوری	5
تشکیل شورای توسعه پژوهش و فناوری در علوم انسانی و هنر		
تدوین سیاستها و اولویت های پژوهش و فناوری در علوم انسانی و هنر		
اولویت بندی و حمایت از پایان نامه ها و رساله های حوزه علوم انسانی و هنر		
تدوین برنامه راهبردی موسسات پژوهشی حوزه علوم انسانی		

اقدامات	برنامه ها	ردیف
تقویت قطب های علمی فعال مرتبط	بسترسازی برای انجام تحقیقات بنیادی و علوم پایه	6
حمایت مالی از تحقیقات بنیادی در دانشگاه ها و موسسات پژوهشی		
اولویت دهی به فرصت های مطالعاتی برای اعضاء هیأت علمی		

ردیف	برنامه ها	اقدامات
7	هدفمندی و توسعه کیفی دکترای پژوهش محور	اجرای دوره دکتری پژوهش محور مبتنی بر شیوه نامه اجرایی و نظارتی مصوب
8	ترویج و توسعه اخلاق پژوهش	تدوین نظام درستکاری علم و فرهنگ و اخلاق در پژوهش
		تدوین مقررات و اتخاذ تدابیر و برخورد با موضوع تخلفات علمی
9	افزایش نقش و مشارکت بخش های غیردولتی در حوزه پژوهش	پیگیری و اقدام جهت برخورداری موسسات پژوهشی غیر دولتی از معافیت های مالیاتی و بیمه ای
		بازنگری در آیین نامه های تاسیس موسسات پژوهشی غیر دولتی

اقدامات	برنامه ها	ردیف
ارزیابی نشریات علمی مصوب کمیسیون بررسی نشریات علمی	نظارت، ارزیابی و پایش پژوهش و فناوری	10
ارزیابی و پایش عملکرد قطبهای علمی		
ارزیابی و پایش عملکرد انجمن های علمی		
ارزیابی و پایش عملکرد موسسات پژوهشی		
ارزیابی و پایش عملکرد موسسات فناوری کلیه پارکها و مراکز رشد		
ارزیابی آزمایشگاهها و شرکت های تامین کننده تجهیزات		

اقدامات	برنامه ها	ردیف
رفع موانع در اجرای قانون حمایت از شرکت های دانش بنیان	توسعه کسب و کار دانش بنیان و تجاری سازی دستاوردهای پژوهشی	11
صدور مجوز و توسعه شرکت های دانش بنیان		
تدوین مدل انتقال فناوری در دانشگاهها و موسسات پژوهشی و فناوری (TTO)		
حمایت از ایجاد و توسعه شرکت های خدمات تجاری سازی		
تأمین و پرداخت بخشی از هزینه های ثبت اختراعات بین المللی		
تأمین منابع مالی جهت توسعه شرکت های فناور و دانش بنیان مستقر در مراکز رشد		
ایجاد و توسعه فن بازارها و بورس ایده		

اقدامات	برنامه ها	ردیف
افزایش سهم وقف و خیریه در حمایت از توسعه پژوهش، فناوری و نوآوری	تنوع بخشی به منابع مالی پژوهش و فناوری و معماری تامین و مصرف آنها با گرایش به افزایش سهم غیردولتی	12
توسعه کمی و کیفی صندوق های پژوهش و فناوری غیردولتی و تقویت صندوق های موجود		
تدوین آئین نامه حمایت از ایجاد شرکت های سرمایه گذاری ریسک پذیر		
تشکیل کارگروه اقتصاد پژوهش با رویکرد تعامل با بانک ها جهت سرمایه گذاری در پژوهش و فناوری		

اقدامات	برنامه ها	ردیف
ایجاد ستاد توسعه صادرات محصولات دانش بنیان در معاونت پژوهش و فناوری به منظور حمایت از صادرات محصولات و خدمات شرکتهای دانش بنیان	گسترش ارتباطات بین المللی در حوزه علم و فناوری	13
ایجاد موسسات پژوهشی و شرکتهای دانش بنیان با مشارکت سرمایه گذاران خارجی		
مشارکت در ایجاد و راه اندازی پارک های علم و فناوری در سایر کشورها		
ارتباط مستمر و اثرپذیر با مراکز تحقیقاتی جهانی و کارآمد نمودن توافقنامه های پژوهشی و فناوری ایران و سایر کشورها		
تدوین آیین نامه جهت ساماندهی همایش های ملی و بین المللی و ایجاد تقویت فن بازار مشترک در سطح کشورهای منطقه و کشورهای اسلامی		
افزایش تعداد فرصت های مطالعاتی اساتید و دانشجویان		
توسعه نشریات علمی بین المللی		

اقدامات	برنامه ها	ردیف
اجرائی نمودن موافقت نامه های همکاری با سازمان ها و دستگاه های اجرایی از جمله سازمان صنایع هوایی و وزارت نفت	تقویت ارتباط صنعت و دانشگاه	14
اجرائی نمودن توافق نامه همکاری با وزارت صنعت و معرفی حداقل 50 پسا دکترا و 100 فرصت مطالعاتی صنعتی		
اولویت بندی طرح های کلان ملی و طراحی زیرنظام های مدیریت جامع طرح ها	ارتقاء جایگاه شورای عالی عتف و انجام وظایف قانونی مرتبط	15
نظارت بر عملکرد دستگاه های دولتی در پیاده سازی سیاست های علم و فناوری مقام معظم رهبری		
نظارت بر اجرای قانون حمایت از شرکت های دانش بنیان		
تعیین اولویت های پژوهشی دستگاه ها در شورای عتف		
اخذ گزارش هزینه کرد دستگاه ها در پژوهش و فناوری		

از صبر و حوصله شما صمیمانه قدر دانی می نمایم

معاونت پژوهش و فناوری

فروردین 1394